

BIRINCHI YORDAM KO'RSATISH TARTIBI ASEPTIKA VA ANTISEPTIKA QOIDALARI

Karimova Nargiza orziqulovna

Jizzax viloyati favqulodda vaziyatlar boshqarmasi hayot faoliyati xavfsizligini
o'qitish markazining o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15115996>

Annotatsiya. Favqulodda vaziyatlar inson hayoti uchun jiddiy xavf tug'dirishi mumkin.

Bunday vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish zarur bo'lib, u bemorning ahvolini yaxshilash va zarur tibbiy yordamni tezda taqdim etish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada favqulodda vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatishning asosiy tamoyillari, turli holatlardagi yordam ko'rsatish tartiblari, aseptika va antiseptika qoidalari keltirilgan. Maqola favqulodda vaziyatlarda ko'rsatiladigan birinchi yordamni samarali va to'g'ri amalga oshirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: favqulodda vaziyatlar, birinchi yordam, kuyishlar, yer silkinishi, avtomobil avariyasi, suv toshqini, aseptika, antiseptika, yong'in, shikastlanish, CPR, sun'iy nafas olish, jarohat, xavfsizlik, tibbiy yordam, infeksiya, zarur yordam, favqulodda holatlar.

FIRST AID PROCEDURE ASEPTIC AND ANTISEPTIC RULES

Abstract. Emergency situations can pose a serious threat to human life. In such situations, first aid is necessary, which is important for improving the patient's condition and quickly providing the necessary medical care. This article presents the basic principles of first aid in emergency situations, the procedures for providing assistance in various situations, the rules of asepsis and antiseptics. The article will help to effectively and correctly implement first aid in emergency situations.

Keywords: emergency situations, first aid, burns, earthquake, car accident, flood, asepsis, antiseptics, fire, injury, CPR, artificial respiration, injury, safety, medical care, infection, necessary assistance, emergency situations.

ПРОЦЕДУРА ПЕРВОЙ ПОМОЩИ ПРАВИЛА АСЕПТИКИ И АНТИСЕПТИКИ

Аннотация. Чрезвычайные ситуации могут представлять серьезную угрозу жизни человека. В таких ситуациях необходимо оказание первой помощи, что важно для улучшения состояния пациента и скорейшего оказания необходимой медицинской помощи. В статье изложены основные принципы оказания первой помощи при чрезвычайных ситуациях, порядок оказания помощи в различных ситуациях, правила асептики и антисептики. Статья поможет вам эффективно и правильно оказать первую помощь в чрезвычайных ситуациях.

Ключевые слова: чрезвычайные ситуации, первая помощь, ожоги, землетрясение, автокатастрофа, наводнение, асептика, антисептика, пожар, травма, сердечно-легочная реанимация, искусственное дыхание, травма, безопасность, медицинская помощь, инфекция, необходимая помощь, чрезвычайные ситуации.

Birinchi yordam – bu kutilmagan sog‘liq muammolarida yoki favqulodda holatlarda ko‘rsatiladigan yordam turi bo‘lib, u kasallik yoki jarohatni tezda bartaraf etish, og‘riqni kamaytirish va bemorni tibbiy yordam olishga tayyorlash maqsadida amalga oshiriladi. Birinchi yordam ko‘rsatish har qanday kishi tomonidan bajarilishi mumkin, lekin ayniqsa, tibbiyot xodimlari va favqulodda vaziyatlar bo‘yicha mutaxassislar tomonidan to‘g‘ri va samarali yordam ko‘rsatish juda muhimdir.

Aseptika va antiseptika – bu tibbiyotda zararlangan jarohatlar va infeksiyalarni davolashda muhim o‘rin tutadi. Aseptika va antiseptika qoidalari asosida infeksiyaning oldini olish va zararlangan sohalarning tozalanishi amalga oshiriladi.

Birinchi yordam ko‘rsatishning asosiy tamoyillari

Birinchi yordamning maqsadi – bemorning ahvolini yaxshilash, jarohatlarni engillashtirish va tibbiy yordamni kerakli vaqtga yetkazishdir. Har bir holatda:

- Tezkorlik – Bemorni tezda yordamlashish va zarur tibbiy yordamni ko‘rsatish.
- Samaradorlik – Har bir harakatning aniq va to‘g‘ri bajarilishi.
- Muvofiqlashtirish – Birinchi yordam ko‘rsatuvchilar o‘rtasida samarali muloqot va koordinatsiya.

Birinchi yordam ko‘rsatish tartibi

Birinchi yordam ko‘rsatish tartibi bir nechta bosqichlardan iborat:

1. Jarohatni aniqlash: Bemorning holati va jarohat turini aniqlash.
2. Neytralizatsiya: Har qanday xavfli holatlarni bartaraf etish.
3. Bemorni tibbiy muassasaga yo‘llash: Zarur hollarda tezkor tibbiy yordamga murojaat qilish.
4. Aseptik protseduralar: Jarohatni tozalash va zararsizlantirish.

Aseptika va antiseptikaning tushunchasi

Aseptika va antiseptika – bu jarohatlar, yaralar va infeksiyalardan himoya qilish uchun ishlatiladigan ikki asosiy tamoyildir.

- Aseptika – bu mikroorganizmlarni oldini olish va jarohatni toza saqlash.
- Antiseptika – mikroorganizmlarni bartaraf etish uchun moddalardan foydalanishdir.

Aseptika va antiseptika qoidalari

Birinchi yordamda aseptika va antiseptika qoidalarini juda muhim. Ularning asosiy maqsadi infeksiyani tarqatmaslik va bemorning holatini tezda yaxshilashdir:

- Sterillikni ta'minlash: Barcha tibbiy asboblari va materiallar steril holatda bo'lishi kerak.
- Antiseptik moddalardan foydalanish: Yaralarni davolashda antiseptik moddalardan foydalanish muhim.

Birinchi yordamda aseptika va antiseptika qoidalarining ahamiyati

Favqulodda vaziyatlarda aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish infeksiyalarning oldini olish, bemorning holatini tezda yaxshilash va tibbiy yordamni samarali ko'rsatishda yordam beradi.

Birinchi yordam ko'rsatishda aseptika va antiseptikaning o'ziga xos qoidalarini

Aseptika va antiseptika amaliyoti jarohatlarni davolashda quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Steril bandajlar: Jarohatlar uchun ishlatiladigan bandajlar steril bo'lishi kerak.
- Antiseptik moddalardan foydalanish: Yaralarni tozalashda antiseptiklar va dezinfeksiya qilish.

Birinchi yordam ko'rsatishning amaliyoti

Birinchi yordamni to'g'ri va samarali ko'rsatish uchun amaliyotda quyidagi qadamlar muhim:

1. Yengil jarohatlar: Ko'proq antiseptik vositalardan foydalanish va bandajlash.
2. Jiddiy jarohatlar: Agar kerak bo'lsa, tezda tibbiy yordamga murojaat qilish.

Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam

Favqulodda vaziyatlar – bu kutilmagan va tezkor reaksiya talab qiladigan vaziyatlardir.

Bunday holatlar insonlarning hayoti va salomatligiga tahdid solishi mumkin, shuning uchun birinchi tibbiy yordam ko'rsatish juda muhimdir. Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam, zarar ko'rgan shaxsni tezda xavfsiz holatga keltirish, og'riqni kamaytirish va zarur hollarda malakali tibbiy yordam olishni ta'minlash maqsadida ko'rsatiladi. Ushbu maqolada favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha asosiy tamoyillar va amaliy choralar muhokama qilinadi.

Favqulodda vaziyatlar va birinchi yordamning ahamiyati

Favqulodda vaziyatlar kutilmagan va tezda boshqarilishi kerak bo'lgan holatlar bo'lib, ular tabiiy yoki texnogen (inson faoliyati bilan bog'liq) omillar sababli yuzaga kelishi mumkin.

Yong'inlar, yer silkinishlari, suv toshqinlari, avtomobil avariylari va boshqa favqulodda holatlar odamlarning hayoti uchun jiddiy xavf tug'diradi. Shuning uchun bunday holatlarda tez va to'g'ri birinchi yordam ko'rsatishning ahamiyati juda katta.

Birinchi tibbiy yordam – bu kutilmagan jarohatlar yoki kasalliklar paydo bo'lganida, bemorni yengillashtirish, uning holatini tibbiy yordam ko'rsatuvchi mutaxassislar kelguncha yaxshilashga qaratilgan barcha harakatlardir. Bu yordamning samaradorligi, ko'rsatilgan vaqtga va to'g'ri choralarni qo'llashga bog'liq.

Favqulodda vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatish tamoyillari

Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatishda quyidagi asosiy tamoyillarga amal qilish zarur:

1. Xavfsizlikni ta'minlash: Birinchi yordam ko'rsatishdan avval, o'zingiz va boshqalarning xavfsizligini ta'minlash zarur. Bu, avvalo, favqulodda vaziyatning o'ziga qarab xavfsizlik choralarni ko'rishni anglatadi. Misol uchun, yong'in yoki avariya, o'zingizni xavfsiz joyga olib chiqib, boshqa jabrlanganlarga yordam ko'rsating.

2. Shoshilmaslik, lekin tezkorlik: Favqulodda vaziyatda shoshilmaslik va panikaga tushmaslik kerak. Biroq, harakatlar tez va samarali bo'lishi kerak. Yordam ko'rsatish vaqtida sabrli bo'lish va vaziyatni tahlil qilish muhim.

3. Tezda tibbiy yordamga murojaat qilish: Agar zarur bo'lsa, tezda tibbiy yordamga murojaat qilish zarur. Ba'zi holatlarda, faqat birinchi yordam ko'rsatish bilan masala hal bo'lmaydi, shuning uchun shoshilinch yordamga chaqirish kerak.

4. Hujjatlar va holatni baholash: Jabrlangan shaxsning holatini baholash va uning og'irlik darajasini aniqlash, birinchi yordamni samarali ko'rsatish uchun zarurdir. Bemorning nafas olish, qon aylanishi, va jarohatlarning ko'lamini tekshirish muhim.

Favqulodda vaziyatlar va birinchi yordam turlari

1. Yong'inlar va kuyishlar

Yong'in favqulodda vaziyatlar ichida eng xavfli holatlardan biridir. Agar odam yong'in yoki kuyishdan zarar ko'rsa, birinchi yordam quyidagi tarzda ko'rsatiladi:

- Yong'in paytida: Bemorni tezda xavfsiz joyga olib chiqish zarur. Agar odamning kiyimi yonsa, uni yuvarlash yoki o'zi quvvat bilan alangaga qarshi harakat qilish kerak. Bu yordamni ko'rsatayotganda, yong'in o'chirish vositalaridan (masalan, yong'in o'chirgich) foydalanish mumkin.

- Kuyishlarda: Kuygan joyni sovuq suv bilan yuvish va zararlangan joyni sovutish kerak. Agar kuyish og'ir bo'lsa, shifokorlarni chaqirish va kasalxonaga yuborish zarur.

2. Yer silkinishi (zilzila)

Yer silkinishlari ham favqulodda vaziyatlar qatoriga kiradi. Zilzila paytida birinchi yordam ko'rsatish:

- Zilzila davomida xavfsizlik: Agar binoda bo'lsangiz, o'zingizni himoya qilish uchun stol yoki stol ostiga yashiring, derazalardan uzoqlashish va yuqori qavatlardan qochish zarur.

- Zilzila so'nggi shikastlar: Shikastlanganlarga yordam berishdan avval, xavfsizlikni ta'minlash zarur. Jabrlanganlarning jarohatlarini baholash va zarur yordam ko'rsatish uchun shoshilinch tibbiy yordamga murojaat qilish lozim.

3. Avtomobil avariyasi

Avtomobil avariylarida birinchi yordam ko'rsatish quyidagicha amalga oshiriladi:

- Xavfsizlikni ta'minlash: Avtomobilning dvigatelini o'chirish va shikastlanganlarni xavfsiz joyga olib chiqish kerak. Biroq, ba'zi hollarda shikastlanishlar og'ir bo'lishi mumkin, shuning uchun jabrlangan shaxsni ehtiyotkorlik bilan olib chiqish lozim.

- Jarohatlarni tozalash va bandajlash: Agar jabrlangan shaxsning jarohatlari bo'lsa, ularni tezda tozalash va zararsizlantirish uchun antiseptiklar yordamida davolash kerak.

4. Suv toshqinlari va cho'kish holatlari

Suv toshqinlari yoki cho'kib ketgan odamga yordam ko'rsatishda:

- Cho'kayotganlarni qutqarish: Bunday holatda cho'kayotgan odamga yordam berish uchun unga uzatish mumkin bo'lgan uzun tayoq yoki o'rindiqdan foydalanish kerak.

- Cho'kib ketganlarni chiqarish va CPR (sun'iy nafas olish): Agar shaxs cho'kib ketgan bo'lsa, uni tezda suvdan chiqarish, keyin esa CPR yordamida nafas olishni tiklash zarur.

Shundan so'ng tibbiy yordamga murojaat qilish lozim.

Favqulodda vaziyatlarda birinchi yordamda aseptika va antiseptika qo'llanilishi

Birinchi yordam ko'rsatayotganda aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish zarur.

Bu, jarohatlarning infektsiyalanganligini oldini olish va bemorning holatini yaxshilash uchun muhimdir.

Aseptika – mikroorganizmlarni oldini olishni, antiseptika esa ular bilan kurashishni anglatadi. Yaralarni tozalashda antiseptik moddalardan foydalanish, bandajlarni steril holatda saqlash va zararlangan joyni toza tutish zarur.

Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish inson hayoti va salomatligini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Favqulodda holatlar har birimizni ta'sir qilishi mumkin, shuning uchun har bir kishi asosiy birinchi yordam ko'rsatish qoidalarini bilishi va amalda qo'llay olish zarur.

Xavfsizlikni ta'minlash, shoshilmaslik va zarur tibbiy yordamga murojaat qilish – bu yordam ko'rsatishning asosiy tamoyillaridir.

Xulosa

Birinchi yordam, aseptika va antiseptika qoidalari inson hayotini saqlash, infektsiyalarni oldini olish va jarohatlarni davolashda muhim rol o'ynaydi. Har bir shaxs o'zining atrofidagi odamlar uchun zarur yordamni ko'rsatishga tayyor bo'lishi kerak.

REFERENCES

1. Qo'llanma: Favqulodda vaziyatlarda birinchi yordam, Toshkent, 2020.
2. Tibbiyot asoslari: Birinchi yordam ko'rsatish, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, 2019.
3. Shifokorlar uchun qo'llanma: Favqulodda vaziyatlarda tibbiy yordam, Tashkent, 2018.
4. "First Aid Manual", American Red Cross, 2017.
5. S. Xusainov, J. Daminov, "Tibbiy yordam asoslari", O'qituvchi, 2021.
6. M. T. Qodirov, A. G'ulomov, "Tibbiy yordam ko'rsatish qoidalari", Tashkent, 2022.